

Kıbrıs'ın Güzide Bir Gazetecisi ve Şairi: İlder Veziroğlu*

Doç.Dr. Osman Yıldız

Öz

Kıbrıs'ın güzide kalemlerinden biri de İlder Veziroğlu'dur. Çocuk denecek yaşta yazarlık mesleğinde atılan Veziroğlu, Atatürkçü kimliğiyle ön plana çıkmaktadır. 80 yıla yaklaşan bir yaşamın her anı Atatürk'le iç içedir. Yazarın diğer bir vasfı da gazeteci kimliğidir. O, yüzlerce gazete ve dergide yazdığı köşe yazılarıyla, oluşturduğu özel sayfalarıyla ve haberleriyle Kıbrıs Türklüğünün haklı davasını bitmek bilmeyen bir enerji ile dünyaya duyurmak istemiştir. Yazarın diğer bir yönü de şairliğidir. Yazdığı yüzlerce şiirin ana konusu Atatürk sevgisi ve yalnızlıktır. O bütün bu vasıflarını, köşesine çekildiği odasından, Facebook aracılığıyla devam ettirmektedir. Çok iyi bir sosyal medya kullanıcısı olarak, sayısı binleri bulan fotoğraf, şiir yayınlamaktadır. Bu fotoğraflar ve şiirler, sosyal medyada Kıbrıs Türk kültürünün önemli bir arşivi konumundadır.

Anahtar kelimeler: Kıbrıs Türklüğü, Kıbrıs basını, Kıbrıslı gazeteciler, Kıbrıslı şair, Atatürkçü

Giriş

1878'de Kıbrıs Adası'nın İngiltere'ye kiraya verilmesiyle birlikte adada bulunan Türk ahali için yeni bir dönem başlamıştır. Bu dönem, 1974 yılında gerçekleştirilen Mutlu Barış harekâtına kadar geçen sürede çeşitli izolasyonları içine alan birtakım uygulamaları içerir. Bu tecritler karşısında

Kıbrıslı Türk aydınları adadaki Kıbrıslı Türklerinin sesini basın yoluyla dünyaya duyurmayı amaçlamışlardır. Oldukça kıt imkânlar içerisinde gerçekleştirilen bu faaliyet, yaklaşık bir asırlık süreyle kapsayan çetin mücadelelerle doludur.

Kıbrıs Türk Basını, biraz geç olmakla birlikte, Osmanlı Türk basınının paralelinde bir gelişme kaydetmiştir. Bu paralel yaklaşım Türkiye Cumhuriyeti ilan edildiğinde onun kurucusu Mustafa

* Bu makalede yer alan bilgilerin bir kısmı “*Kıbrıs Türk Edebiyatı Tarihi (1571-2017)*” adlı çalışmada “İlder Veziroğlu” başlığı altında yayımlanmıştır. (YILDIZ 2019: 487 – 490) Bu yüzden makalenin tamamını yayımlamak, Kıbrıs ve Veziroğlu hakkında araştırma yapacaklar için faydalı olacaktır.

Kemal'in devrimlerini de yakından takip eden bir pozisyonda ilerlemiştir. Kendisi de Karpazlı bir öğretmen olan *Hür Söz* gazetesinin sahibi Remzi Okan, adada Türklük bilincinin güçlenmesinde önemli bir yere sahiptir. *Hür Söz* gazetesi, Remzi Okan'ın vefat etmesiyle yayın hayatından çekilirken bu boşluğu Doktor Fazıl Küçük, 1942'de çıkarttığı *Halkın Sesi* gazetesiyle doldurur. Fazıl Bey'in toplum lideri olarak yürüttüğü yaklaşık kırk yıl süren basın hayatı, Atatürkçü çizgide olmuştur.

Bu süreçte, birçok Türk gazetesi çıkmıştır. Her birinin Kıbrıs Türklüğünün sesi olma konusunda büyük gayretleri olmuştur. Bunlardan 29 Mayıs 1959 ile 22 Aralık 1963 tarihleri arasında çıkan *Nacak* gazetesinin sahibi Rauf Raif Denктаş'tır. Gazetenin köşe yazarları arasında İlder Veziroğlu'nun yanı sıra Fuat Veziroğlu, Kutlu Adalı, M. Şinasi Tekman, Necati Taşkın, Cavit Ramadan gibi yazarlar bulunmaktadır. Yine 1 Şubat 1962-6 Ocak 1969 tarihleri arasında çıkan *Akın Gazetesinin* Kemal Akıncı, Ahmet Zaimoğlu, Yaşar Altay, Özker Özgür, Kutlu Adalı gibi yazarlarının arasında İlder Veziroğlu da bulunmaktadır. 1970'in ortalarına gelinen süreçte, 28 Ekim 1968'de yayın hayatına atılıp 12 Haziran 1970'e kadar çıkan *Savaş* gazetesinin de yazarları arasında İlder Veziroğlu bulunmaktadır. Yazarın bunların dışında Kıbrıs'ta ve Türkiye'de çıkan birçok gazetede yazıları ve şiirleri bulunmaktadır.

Hayatı:

a. Çocukluk ve okul hayatı

1941'de Kıbrıs'ın Mehmetçik (Galatya) köyünde doğan İlder Veziroğlu'nun babası Hasan Veziroğlu'dur. Annesi ise Kurtuluş köyünden Hüseyin Emir Mehmet Efendi'nin kızı Rahime Hanımdır. Babası Hasan Veziroğlu, o yıllarda köyün tek olan bakkalını işletmektedir. Bu yüzden babasının geliri nispeten iyidir. Küçük İlder, babasının gelir düzeyinin iyi olmasından dolayı çocukluk yıllarını varlık içerisinde geçirmiştir. Yazar bu yıllara ait küçük bir anısını hiç unutamamaktadır:

“Babam, bana üç tekerlekli bir bisiklet almıştı. O günün koşullarında böyle bir bisiklete sahip olmak neredeyse imkânsızdı. Çocukluk arkadaşlarım bu bisikletin arkasından koşarken, zaman zaman sırayla bu bisiklete binerek hoşça vakit geçirirdik...”⁷

⁷13 Nisan 2018'de halen Mehmetçik'te yaşayan İlder Veziroğlu ile bir mülakat gerçekleştirdim. Kendisi, hayatına dair bilgileri bu mülakattan sonra bir deftere kaydederek tarafıma vermiştir. Veziroğlu ayrıca kendi yazılarının arşivini benimle paylaşarak yaptığım bu çalışmaya birinci elden kaynaklık etmiştir. (O. Yıldız)

Mehmetçik Köyüne dışarıdan gelenler ilkin Hasan Veziroğlu'nun bakkalına uğrar, onun misafiri olurlardı. Bu gelenler arasında adanın tanınmış insanların yanı sıra gazeteciler de vardı. Çünkü köyün ileri gelenlerinin sohbet yeri babasının dükkânı idi. Babası, misafirlerinin konuklaması için ayrıca bir oda yaptırmıştır. Geceleyecekler için dükkânın yanında olan bu oda aynı zamanda Hasan Efendi'nin hoşça vakit geçireceği bir keyif alanıdır. Bu konuk alanı, köyün dış dünyaya açılan bir penceresi gibidir. Küçük İlder de bu pencereden alabildiğine istifade etmiştir.

Hasan Veziroğlu evlendikten yedi yıl sonra İlder doğmuştur. Bu yüzden, geç gelen aile mahsulü ayrı bir ehemmiyete haizdi. Bir dediği iki edilmezdi. Varlıklı aile, çocuklarıyla ilgilenmesi için yanında kızı olan bir kadını hem evin işini görmek hem de küçük İlder'e bakmak için evlerine almıştır. Özel bir ihtimamla büyütülen İlder, 1948'de İlkokula başlar.

Okulda, sakin, disiplinli bir öğrencidir. Kavga nedir bilmeyen bu çocuğun sadece matematik dersleriyle arası yoktur. Fakat diğer derslerdeki başarısıyla ve sakin kişiliğiyle öğretmenlerinin dikkatini çekmiş ve takdirini toplamıştır.

Henüz ilkokul çağında olmasına rağmen, milli hassasiyetleri erken olgunlaşan İlder'in bir şey dikkatinden kaçmamıştır. Okulda Türk bayrağı yerine İngiliz bayrağı asılıdır ve İstiklal Marşı yerine Kraliçe marşı söylenmektedir. Bu durum, küçük Veziroğlu'nun kalbinde fırtınalar kopartır.

İlkokul üçüncü sınıftayken okula İngiliz Valisi gelir. Öğretmenleri İlder'den şiir okumasını isterler. Onca öğrenci arasından kendisinin seçilmesi, İlder'i çok sevindirir. "Ey Genç Çiftçi" başlıklı şiiri heyecanla okur.⁸

1953'de ortaokula başlar. Türkiye hükümetinin İngiliz döneminde Kıbrıs'ta açtığı, üç ortaokul vardır. Namık Kemal Ortaokulu, Gönendere Ortaokulu ve Mehmetçik Ortaokulu. Mehmetçik'teki ortaokul, köhne iki odadan ibarettir. Bu odaya ertesi sene bir oda daha ilave edilir. Öğretmenlerden Kemal Yücel'in dışında hepsi Türkiye'den gönderilenlerden oluşmaktadır. Veziroğlu bu öğretmenlerden bahsederken, hepsinin ortak vasfı olarak idealist kişilerini hatırlamaktadır:

"Öğretmenlerimiz oldukça idealist insanlardı. Okul saatlerinin dışında bile bizimle ilgilenmekteydiler. Akşamları mütalaa (gece) dersleri veriyorlardı. O dönemde henüz elektrik olmadığından çoğu ahali gaz lambası kullanmaktaydı. Gaz lambası altında çalışmak oldukça zordu. Öğretmenlerimizin kaldığı evlerde daha çok ışık

⁸ İlder Veziroğlu'nun İngiliz Valisi karşısında Mehmet Emin Yurdakul'a ait bu şiiri okuması, anlamlıdır.

veren lüks lambalar vardı. Bu gece dersleri hepimiz için çok verimli geçmekteydi. O yıllarda yollar hep topraktı. Akşamları, özellikle kışın su dolu çukurlara düşmemek için mütalaaya giderken el feneri kullanıyorduk.”

1956'da Lefkoşa'daki Türk Erkek lisesinde öğrenime başlar. O yıllarda liseler; akademi, ticaret, edebiyat, fen bölümleri olmak üzere 4 bölümden oluşmaktadır. Bütün bölümlerde Rumca dersi verilirken akademi bölümünde ayrıca İngilizce dilinde eğitim verilmektedir. Mehmetçik Ortaokulunda Rumca dil dersi verilmediği için İlter Veziroğlu bu Rumca derslerinde sıkıntı çektiğini belirtmektedir:

“Bu yüzden Rumca lisan derslerinde imtihan kâğıdına, diğer çocuklar gibi, durumlarını belirten bir yazı yazılır, sınavdan geçmek için öğretmenlerden ricada bulunurduk. Lisede ilkokuldan beri aynı sırayı paylaştığım arkadaşlarım vardı. Bunlardan biri Erdoğan Kaymakamoğlu'ydu. Öğretmenin verdiği sınav kâğıtlarında yer alan 3'leri yine kırmızı kalemle 8 yapmak kolaydı. Öğrenci psikolojisi altında bu yapıldı. Karne dönemi geldiğinde arkadaşımızın notunun 8, kendi notlarımızın ise 3'de kaldığını görünce oldukça şaşırmiştık. Sonradan anladık ki, öğretmen bazı arkadaşların notlarını deftere geçirirken bazılarınınkini geçirmemiş. Arkadaşımın notu not defterine 8 olarak geçerken benim notum daha önce deftere geçirmiş olduğundan, karnede 3 olarak kalmıştı.”

b. Mesleki hayat

1959'da liseyi bitiren Veziroğlu, yine aynı yıl sınavla Öğretmen Kolejinde girer. İki yıllık bir öğrenimden sonra Eylül 1961'de Karpaz'ın Kaleburnu köyüne öğretmen olarak atanır. Öğretmen Kolejindeyken tanıştığı nişanlısı Hisarköylü Aliye Ahmet Hanım da Kaleburnu köyüne atanmıştır. 1962'de Lefkoşa Çağlayan Salonunda evlenirler. 1963'de Kaleburnu'na iki kilometre mesafedeki Kuruova İlkokuluna nakledilirler. Burada 53 öğrencileri vardır. Köyde okul dışı hizmet olarak sosyal geceler düzenlerler. Bu sosyal geceler arasında ulusal bir piyes sahnelerler. Köy gençleri bu piyeste rol alırlar. Hatta piyes gereği köyün imamını da sahneye çıkartır. İlter Bey'in köyde tiyatro geceleri düzenlemesi, köy halkının çok hoşuna gitmiştir. Onun bu girişimleri köylüler tarafından öğretmenlerinin çok sevilmesine sebep olmuştur. İlter Bey'in köydeki faaliyeti bununla sınırlı değildir. Çeşitli bilgileri içeren bir duvar gazetesini köy kahvehanesinde sergilemesi, halkın çok hoşuna giden faaliyetlerdendir. Fakat bu güzel

çalışmalar ile hoşnut olan halkın huzuru, 1963 yılının sonlarına doğru başlayan Rum saldırıları ile kaçar:

“21 Aralık 1963’de Rum saldırıları başlayınca okul binası köy yöneticilerinin isteği ile kısa süreliğine karargâha çevrildi. Bir buçuk ay sonra tekrar sınıflarımıza kavuşmuştuk. 21 Aralık gecesi Rum saldırıları başlayınca toprakta gömülü olan piyade, bren denilen silahları okula getirip temizliği yapıldı. Ve Rum saldırılarından korunmak için bu silahlar köylülerce kullanıldı. Rum saldırılarının başlamasıyla Mağusa veya başka bir yere gitmek mümkün değildi. Çünkü bir yere gitmek icap ettiğinde Rum köylerinden geçmek gerekiyordu. Avtepe, Kuruova ve Kaleburnu köyleri baş kantonu oluşturmakta idi. En uçtaki köy Kaleburnu idi. Arada Kuruova ve sonra da Avtepe geliyordu. Avtepe halkının hareket olanağı, Rum köylerine yakın olan Kaleburnun’a kadardı. Dolayısıyla Avtepe’den öteye gidemiyorlardı. Çünkü Rumlar Ziyamet ve Yeşilköy bölgelerinde barikat kurmuşlardı. Bu barikatlarda durdurdukları Kaleburnulu iki kişiyi alıp götürmüşlerdi. Bunların akıbetleri yıllarca bilinmemiştir. Sonradan öğrenildi ki, o iki kişi öldürülmüşlerdi. O yıl, Kuruova’da kaldıktan sonra tekrar Kaleburnu köyüne öğretmen olarak eşimle tayin edildim. O köyde sosyal faaliyetlerime devam ettim. Okulda altı öğretmen, müdür ve 200 öğrenci vardı.”

Rumların kurduğu barikatlarla köyler arası irtibatlar kesildiği gibi Magosa’ya gitmek de imkânsız hale gelmiştir. Kanton uygulamalarının uzun sürmesi, şehirle irtibatı kesilen birçok köylerde, bir takım sıkıntıların doğmasına sebep olmuştur. Bu sıkıntıların başında özellikle gündelik asayiş olayları, arazi meseleleri gibi hukuki durumlar gelmekteydi. Böylesi durumla karşılaşan halk, sorunlarını iletme için önüne konan barikatları aşamadığından ilgili mercilere ulaşamamaktaydılar. Bu durum karşısında Kıbrıs Türk halkı, çok önemli bir teşebbüse imza atmıştır. Kanton bölgelerinde kurulmuş otonom mahkemelerle bu sorunu çözüme kavuşturma cihetine gitmiştir:

“Magosa ile irtibat olmadığından otorite boşluğu doğmuştu. Gidip gelme olanağı yoktu. Kaleburnu, Kuruova, Avtepe kantonunda otorite olmadığından köylerde hırsızlık, kargaşalıklar ve tacizler söz konusu olmaya başlamıştı. Bunun üzerine Magosa’daki Bayraktarlık üç köyün öğretmenlerinden oluşan yargıç ve adli mahkeme kurulmasını sağlamıştı. Yargıçlar arasında okul müdürümüz Hasan Madi, ben ve Avtepe öğretmeni Özkan İrfanoğlu bulunmaktaydı. Savcı ise, Mücahit Çavuşu Mustafa Mehmet Ali idi. Mahkeme, otonom bölgede hapislik, para cezası ve köyde

bazı köy hizmetlerin yaptırmak gibi cezai işlemlere yetkiliydi. Bu sayede kurulan mahkeme bölgede hayli iyi işler yaparak düzeni uzun süre sağlamıştı.”

1967'nin ortalarına kadar Kaleburnu köyünde öğretmenliğe devam eden İlder Veziroğlu, kurulan bu barikatlar sebebiyle on dokuz kilometre ötesindeki Mehmetçik köyüne gidememiştir. Yazarın çeşitli gazetelerde Rumların yaptığı cinayetler aleyhine yazılar yazması, onun mimlenmesine neden olmuştur:

“Devrim gazetesinde köşe yazarı idim. Ve bu paralelde devamızla ilgili Rumların aleyhine yaptıkları cinayetlere karşı yazılar yazıyordum. Bir gün Kaleburnu şoförü bana gelip Ziyamet'teki Rum polislerinin ve askerinin beni soruşturduğunu söyleyerek sakın yola çıkma seni tutuklayabilirler demişti. Halk 1964'ün sonlarına doğru yavaş yavaş İngiliz eskortlarla Magosa'ya gidip gelebiliyorlardı. Ana barikatlarda çok eziyet yapılıyordu. Kimsenin güvenliği yoktu. Barikatlarda Rumlar, istediklerini alıp götürüyorlardı. Bu koşullar yüzünden ben 1968 yılına kadar kanton dışına çıkamadım. 1968'de Rumlar güneydeki Geçitkale ve Aytotro köylerine Grivas önderliğinde yaptıkları saldırılarda çok şehitler verdik. Türkiye, Süleyman Demirel döneminde Yunanistan'a nota vererek barikatların kaldırılmasını ve Yunan askerinin adadan çıkmasını istedi. Aksi halde adaya müdahale edeceğini belirtti. Bundan korkan Yunanistan hem askerlerini çekti hem de Türklere eziyet çektiren barikatları kaldırdı. İşte bunun üzerine ben de beş yıl sonra köyüm Mehmetçik'e gidebildim.”

1968 Eylülünde Mehmetçik yakınındaki Balalan İlkokuluna tayin edilen Veziroğlu, Balalan'da dört yıl öğretmenlik yaptıktan sonra 1972'de Mehmetçik'e nakledilir. 1974 Barış Harekâtı ile artık Rum tehdidi kalmamıştır. Fakat bazı işler, istenildiği gibi gitmemektedir. İltimas, adam kayırmacılık gibi hususlar, çetin bir mücadelenin çilesini çekmiş insanlar için kırgınlık sebebidir. Bu kırgınlık, onurlu bir mücahidin dilinde açıkça ifadesini bulmasa da, anlaşılmaktadır. Onun 1977'deki bazı köşe yazılarında haksızlığa uğramış bir insanın isyankâr ifadeleriyle karşılaşırız. “Kimimiz Öldük, Kimimiz Nutuk Salladık” başlıklı yazıları bu açıdan değerlendirilebilir.⁹

⁹ “Kıbrıs Mektubu” sütunu altında “Kimimiz Öldük Kimimiz Nutuk Salladık”; 5 Mayıs 1977, 12 Nisan 1977; “Kul Hakkını Yeme Er Geç Hesap Verirsin” 16 Mayıs 1977.

İlter Veziroğlu'nun Kıbrıs'ın kırsal kesiminde her türlü sıkıntıya karşın göğüs geren eğitimci gayretleri, küçük bir ödüllendirmeyi hak etmektedir. Fakat bu ödül, büyük bir uğraşın neticesinde hak sahibini bulur. Maarif Dairesinin başöğretmenlik atamalarındaki tutumu, buna örnektir:

“1977’de başöğretmenlik münhalleri çıktı. Yedi tane başöğretmen alınacaktı. Ben de müracaat ettim. Eskiden Maarif Dairesindeki Müfettişler Kurulu kararı ile derecesine göre başöğretmen atanıyordu. Ancak Otonom Kıbrıs Türk Yönetimi kurulduğunda, bakanlar üye sıfatı ile Maarif Dairesinde görev yapıyorlardı. Ve teftiş eğitim üyesinin de onayı gerekiyordu. Bana müfettişler, yedi kişilik listede benim de var olduğumu belirterek terfi alacağımı söylediler. Eğitim üyesine giden onay listesi açıklanınca terfi listesinde benim ismim çıkmadı. İlgili eğitim üyesi benim başöğretmenliğimi onaylamamıştı. Eğitim üyesi Dr. Derviş Eroğlu idi. UBP milletvekilliğinden oraya atanmıştı. O dönemde benim de kardeşim TKP’den milletvekili idi. Bu yüzden benim başöğretmenliğim onaylanmadı. Bunun üzerine kuzenim Fuat Veziroğlu yüksek mahkemeye müracaat edip yapılan terfilerin haksızlıklarla dolu olduğunu bildirerek iptalini istedi.

Uzun süren mahkeme sonunda Fuat Bey, davayı kazanarak yapılan terfiler iptal edildi. Daha sonra yapılan terfilere benim de adım katılarak terfium verildi. Ve beni 1982’de Sipahi Köyüne başöğretmen olarak atadılar. Ancak ben gelen başöğretmenlik atama belgesini ertesi günü gidip İlköğretim Dairesine iade ettim. Çünkü o yıllarda başöğretmenler sınıflarda derse giriyordu. Benim açımdan başöğretmenliğin hiçbir avantajı yoktu. Ancak müfettişler bana, “ileride bu hakkımı kullanmak üzere başöğretmenlik terfiumi iade ediyorum” şeklinde yazınız, dediler. Ben de başöğretmenliği iade ederken öyle yazmıştım. 1992’de başöğretmenlerin sınıfa girmemeleri gerçekleşince müracaat edip başöğretmenliği aldım. Ve beni yine yıllar öncesi Sipahi köyüne başöğretmen atadılar. İki yıl burada görev yaptıktan sonra Yeşilköy’e başöğretmen olarak gittim.”

1995’de Yeşilköy’de müdür olarak görev yapan Veziroğlu, daha sonra kendi köyüne Mehmetçik’e müdür olarak tayin edilir. 6 Nisan 1996’da da emekliye ayrılır. 2000’de öğretmen olan eşi Aliye Hanım’ı kaybeder. Bu evlilikten Ece ve Öz isimli iki kız ve Hasan isimli bir erkek çocuğu olan İlter Bey, beyin tümöründen vefat eden eşinin ölümünden altı yıl sonra amcasının kızı Feyhan Hanımla evlenmiştir.

c. Yazı faaliyeti

1. Yazarlık ve gazetecilik

Yazı hayatına daha ortaokul yıllarındayken başlayan Veziroğlu, 1953’de (İngilizce-Türkçe ve Rumca) dillerinde aylık olarak çıkan Rençber adlı bir tarım dergisinde yazmaya başlar. Derginin bir sayısında “köyleri tanıtan haberleri yazacak muhabirler aranıyor” şeklinde yer alan ilan üzerine dergiye başvuruda bulunur. İlanda ayrıca, haber yayınlandığında muhabire sütun inç i için iki şilin ödeneceği belirtilmektedir. İlanı gören Veziroğlu, dergiye “köy muhabirliği” için başvuruda bulunur:

“Rençber dergisine müracaat ettim. Ve on beş gün sonra muhabirliğimin kabul edildiğini bildirdiler ve her ay Rençber’e yazı göndermeye başladım. İlk yazım Rençber dergisinde yayınlandıktan sonra bana telif ücreti olarak 20 şilin çek gönderdiler.”

Veziroğlu, bu başlangıç yazısından sonra konusu tarım olan birçok yazılar yazmıştır. 1963’de *Bozkurt* gazetesinde “Köy ve Köyler Meselesi” yazan yazar, İngiliz sömürge döneminde ihmal edilen Türk köylerine ve Türk köylüsüne temas eder. 1967’de “Balan’da Hayvancılık” başlıklı yazısı, artık köylünün sorunlarına çözüm üretmeye çalışan biri olarak karşımıza çıkar. *Çiftçi* dergisinde yayımlanan yazı “Köyden Mektup” başlıklı sütun altında yer almıştır.¹⁰ Onun köy ve köylüye olan ilgisi ilerleyen yıllardaki yazılarında da karşımıza çıkmaktadır. “Kıbrıs Federe Devleti Toprakları Bağıcılığa Elverişli”dir başlıklı yazısı, bunlardan biridir.¹¹ Yazarın köy ve tarım meselelerine el atmasının temelinde, yetiştiği ve yaşadığı köy ortamı ve etken olmuştur. Uzun yıllar köy okullarında öğretmen olarak bulunması, onun köylünün sorunlarını ve kültür ortamını yakında tanımasına olanak sağlamıştır. Bu olanak, yazarın folklor çalışmalarında da kendini gösterir. Folklor çalışmalarıyla ilgili onlarca yazı yazmıştır. Yazarın bu çalışmalara dair köşe yazılarının bir kısmı, ilerleyen bölümlerdeki dipnotlarda belirtilmiştir. Fakat burada yazarın *Türk Folkloru Araştırmaları* dergisinde yer alan “Kıbrıs Türk Folklorunun Kökenleri” başlıklı yazısı, mahiyet itibarıyla ayrı bir önem arz etmektedir. Veziroğlu, yazısında Kıbrıs Türk Folklorunu tarihsel dönüm noktalarına göre tasnife girişmiştir.¹²

Veziroğlu’nun ele aldığı konular sadece bunlardan ibaret değildir. Lise ve Öğretmen Kolejinin okuduğu yıllarda (1956-61) gazetecilikle ilgilenmeye başlar. Bu dönemde ilk yazısı *Halkın Sesi*

¹⁰ Veziroğlu, İltar; “Balan’da Hayvancılık”, *Çiftlik*, Temmuz-Ağustos 1967, sayı 8, yıl: 2, s. 22.

¹¹ Veziroğlu, İltar; “Kıbrıs Federe Devleti Toprakları Bağıcılığa Elverişli”, *Tasvir* gz, 21 Aralık 1976.

¹² Veziroğlu, İltar; “Kıbrıs Türk Folklorunun Kökenleri”, *Türk Folklor Araştırmaları*, Ekim 1977.

gazetesinde ve daha sonra da *Bozkurt* gazetesinde çıkar. Bu gazetelerdeki yazıları genellikle spor haberleridir. 1959’da *Nacak* gazetesinde zaman zaman köşe yazarlığı yapar. Buradaki yazılarını “*Pencere*” sütunu altında yayımlayan yazarın dikkat çeken bir yazısı “Büyük Vazifemiz” başlığını taşımaktadır.¹³ Lefkoşa’da bulunduğu bu süre içerisinde, Kıbrıs’ın önemli isimleriyle de yakından tanışır. Arif Hikmet Mopalar, bunlardan biridir:

“*Yine o yıllarda Hikmet Arif Mopalar’ın Kitap Sarayı isimli bir kitapevi vardı. Ve bu kitapevi Atatürk meydanından doğu yönüne gidildiğinde Mecidiye sokakta yer almaktaydı. Buraya gidip kitap alıyordum. Benim devamlı kitap almam Mopalar Bey’in dikkatini çekmişti. Benimle ilgilenen Mopalar’ın kendisi de hikâye, öykü yazarı idi. Aramızda yakınlık doğunca ben daha sık kitapevine gitmeye başladım. Zaten ülkenin şair ve yazarları aydın kesiminden bazıları hep burada toplanır, sohbet ederlerdi. Kitap Sarayı’nın karşısında da küçük bir odada Beşparmak dergisi yayınlanıyordu. Kuzenim Fuat Veziroğlu, Osman Türkay, Kutlu Adalı, Erol Erduran gibi isimler bu derginin yönetimindeydiler. Beşparmak dergisi benim de uğrak yerim olmuştu. İşte bu sanatçılar içinde benim de sanata, şiire hevesim oluştu. Bu etki altında şiir ve yazı denemelerine başladım. Yıllar yılları kovaladı, yazdıkça deneyim kazandım, güçlendim. Yazı ve şiirlerimin yayınlanmaya başlamasıyla kendime güvenim geldi.”*

1963 yıllarında Hikmet Arif Mopalar’ın *Devrim* gazetesi günlük olarak çıkarmaya başladığında Veziroğlu da burada köşe yazarlığına başlar. “*Bugünden Yarına*” başlıklı sütun altında köşe yazarlığı yapan yazarın *Elefteria* gazetesiyle ilgili girdiği polemik dikkat çekicidir.¹⁴ 1963 hadiselerinin başlaması ile gazete Rumlar tarafından tahrif edilir.¹⁵

Veziroğlu’nun ilk dönem yazı hayatı bunlarla sınırlı değildir. Türkiye’nin en önemli edebiyat – sanat – fikir dergilerinden olan *Varlık*’ta yazmaya başlar. Yazarın yazılarıyla ilgili tuttuğu arşivler arasında *Varlık* dergisinin 1 Aralık 1963 tarihli kapağı ve bu kapak üzerine iliştiirdiği bir not mevcuttur. Bu not, yazarın kalem mahsullerini tespit edecekler için büyük bir önem taşımaktadır.¹⁶

¹³ Veziroğlu, İlter; “Büyük Vazifemiz”, *Nacak*, 22 Mart 1963.

¹⁴ Veziroğlu, İlter; “Elefteria Abuk Sabuk Şeyler Okudu”, *Devrim* gz., 26 Kasım 1963.

¹⁵ İlter Veziroğlu, *Devrim* gazetesinin ve *Beşparmak* dergisinin koleksiyonunu Ata Atunların Magosa’daki Kıbrıs Vakfına hediye ettiğini belirtmektedir. (O.Y.)

¹⁶ Bu nota göre İlter Veziroğlu; *Varlık* dergisinde (1962-68); Necdet Evliyagil’in *Ajans Türk Dergisi*’nde (1975-81); İsmail Hakkı Baltacıoğlu’nun *Yeni Adım* dergisinde (1982), Şemsi Belli’nin *Antoloji* dergisinde (1982); Fevzi Halıcı’nın *Çağrı* dergisinde (1976-85); kadın – sanat – turizm dergisi *Ana*’da (1977-1990); *Kemalist Ülkü* dergisinde (1976-95); müzik – kültür – turizm dergisi *Mızrap*’ta (1982-87); meslek – kültür – aktüalite dergisi *Postel*’de (1977-85); siyasi – edebi – fikir dergisi *Gülpınar*’da (1977-95); fikir – sanat – aktüalite dergisi *Güvercin*’de (1969-71); zirai mecmua – tarım – hayvancılık dergisi *Çiftlik*’te (1969-85); kadın dergisi *Gönül Kadını*’nda (1976-81) yılları arasında yazmıştır.

İlter Veziroğlu'nun ilk şiirleri Kıbrıs'ta çıkan *Beşparmak* dergisinde yayımlanır. Yazarın köşe yazıları ile ilgili notları arasında bu dergide yer alan yazılarının 1959 - 61 yılları arasında yayımlandığı kaydı vardır. *Beşparmak* dergisinin bütün bir koleksiyonuna ulaşamadığımızdan burada sadece yazarın kendisinden temin ettiğimiz bir sayısında yer alan yazısını verebilmekteyiz. “Kıbrıs'ın Anadolu İle İlişkisi” başlığını taşıyan yazı “*Kıbrıs Mektubu*” sütununda yer almaktadır.¹⁷ Bu sütun adı, yazarın yazı hayatı boyunca süregelen hemen hemen bütün yazılarının büyük bir bölümünün ana başlığı olarak kullanılmıştır. Yazarın ilk dönem yazıları ilgili bir not da Kıbrıs'ta çıkan sanat düşünce dergisi olan *Uyarı* (1960) ve *Şölen* dergisinde (1962) yayımlandığı bilgisidir.

1963 olaylarının Kıbrıs Türk'ü üzerindeki etkisi, büyük olmuştur. Bir daha aynı olayların yaşanmaması için, Türk kamuoyunun ve yöneticilerinin sürekli olarak dikkatlerinin çekilmesi gerekmektedir. Veziroğlu, bu maksat doğrultusunda kalemin her fırsatta kullanan bir gazetecidir. 1965'de Türkiye'de hükümet değişikliği olduğunda Suat Hayri Ürgüplü, başbakan olmuştur. Yazar, başbakana hitaben Bursa'da çıkan *Hâkimiyet* gazetesinde açık bir mektup yazar.¹⁸ Mektupta, yeni başbakanın Kıbrıs Türklüğüyle yakından ilgileneceğine olan inanç dile getirildikten sonra Makarios'un adada yürüttüğü politikalara temas eder. İsim vermeden Papaz olarak belirttiği Makarios'un “*adaya gizlice soktuğu on beş bin Yunan milis ve askerleriyle kuvvet dengesini aleyhimize değiştirdiği*”nden bahseder. Yazar, bir sonuç cümlesi olarak “*hadiselerin başlangıcından beri başımız Toroslara çevrili gözlerimiz ağlamaklı seni bekledik*” diyerek Kıbrıs Türk'ünün ve kendisinin Suat Hayri Ürgüplü'den olaylara müdahale etmesini beklediğini belirtir. Veziroğlu'nun bu uyarılarını, yine aynı gazetenin daha önceki sayıların da görmekteyiz. 15 Mayıs 1965'de “*Elenizm Tehlikesi*”nden bahsetmesi gibi.

Yazarın 1969'dan itibaren gazetecilik faaliyetini yoğunlaştırdığını tespit etmekteyiz. Genellikle *Tasvir* ve *Son Havadis* gazetesinde yazıları görülen Veziroğlu'nun *Durum* ve *Türk Yolu* dergilerinde de yazmaktadır. Genellikle Kıbrıs'ta yaşanan hadiseleri kaleme alan yazarın dönemin Türkçü fikir, sanat ve siyaset adamlarının bir araya geldiği *Türk Yolu* dergisinde Hüseyin Nihal Atsız, Bilge Ercilasun, Alpaslan Türkeş gibi şahıslarla birlikte yazması, onun Türkçü mahfillerle siyasal anlamda ilişki içerisinde olduğunu göstermektedir.¹⁹ Nitekim onun

¹⁷ Veziroğlu, İlter; “Kıbrıs'ın Anadolu İle İlişkisi” *Beşparmak*, Eylül – Ekim, sayı: 19, s.9.

¹⁸ Veziroğlu, İlter; “Suat Hayri Ürgüplüye Açık Mektup”, *Hâkimiyet* gz. 31 Mayıs 1965.

¹⁹ Yazarın *Türk Yolu* mecmuasındaki yazıları şunlardır: “Milliyetçilik Üzerine Düşünceler”, 12 Mayıs 1969; “Kızılıların En büyük Silahı Toplumları parçalamak”, 26 Mayıs 1969; “Öğretmen Meselemiz”, 2 Haziran 1969; “Kıbrıs Görüşmeleri Üzerine”, 9 Haziran 1969; “Ülkücüler Birleşin” 16 Haziran 1969; “Bizans Oyunları” 23 Haziran 1969.

Tasvir gazetesinde yer alan 27 Eylül 1969 tarihli “Kıbrıs'ta Hükümet Mekanizmasına Komünistler Sızmaktadır” başlıklı yazısı, Hüseyin Nihal Atsız'ın 3 Mayıs 1944'de İsmet İnönü'ye yazdığı “Açık Mektup”unu hatırlatmaktadır.

1970'de yoğun olarak *Son Havadis* gazetesinde köşe yazıları yazan Veziroğlu, bu dönemde Kıbrıs konulu yazılarının yanı sıra edebiyat ve sanat yazılarıyla *Tasvir* gazetesinde görülmeye başlar.

Yazarın 1971'den 1974'e kadar olan süreçte yazı yazma faaliyetinin biraz duraksadığını tespit ediyoruz. Bunda Kıbrıs'ta yaşanan hadiselerin şiddet kazanması rol oynamıştır diyebiliriz. Bu dönemde Veziroğlu, Kıbrıs Türk Çocuk Esirgeme Kurumu Yayını olan *Çocuk Dergisi*'nde üç yıl boyunca yazılar yazarken 1973'de *Son Havadis* gazetesinde yazdığı yazılarla Kıbrıs meselelerine temas etmeyi sürdürür. Onun bu gazetede çıkan 9 Aralık tarihli “Çıkar Yol: Taksim” başlıklı yazısı ile 25 Aralıktaki “*Yavruvatan Mücahitleri And İçtiler*” başlıklı yazısı Kıbrıs'ta gelinen son durumu gözler önüne sermektedir.

1974 yılının ilk aylarında pek fazla köşe yazısı yazmayan yazar, Mayıs ayından itibaren yazılarının sayısı bir anda artmıştır. Haziranın ortalarına kadar Kıbrıs'ta meydana gelen olayları ele alan Veziroğlu, Mutlu Barış Harekâtından sonra özellikle Kasım ayından itibaren Kıbrıs meselelerinin yanı sıra edebiyat ve folklor alanında yazılar yazmaya başlar. *Son Havadis* ve *Hür Anadolu* gazetelerinde yayınlanan bu yazılardan hareketle diyebiliriz ki, Barış Harekâtından sonra Veziroğlu, asıl ilgi sahası olan sanat ve edebiyat yazıları için fırsat bulmuştur.²⁰

Veziroğlu'nun 1975'de yazdığı gazetelerin çeşitliliği de artmıştır. Türkiye'deki birçok yerel ve ulusal gazetede Kıbrıs meselesine dair yazılarının yanı sıra yoğunluklu olarak sanat, edebiyat ve folklor yazısı kaleme alır. Yazarın 1975 tarihli sanatsal nitelikli yazılarını şu şekilde tasnif edebiliriz:

²⁰*Tasvir*'deki yazıları: "Haykırış Üstüne" Kemal Öztürk'e Ait Şiir, 1 Ocak 1974; "İsa Kayacan ve Kıbrıs Tutkusu" 19.06.1974; "Babil Daha Uzakta" (Özker Yaşın'ın) 21.6.1974; "Oğlum Savaş'a Mektuplar" (Özker Yaşın'ın), 29.06.1974; "Kıbrıs Türk Milli Şiirler Antolojisi" 8.7.1974; "Ulusal Şiir Yarışması" 9.7.1974; "Kıbrıs'ta Türk Müzesi" 13.7.1974; "Tiyatro Bilinci" 17.7.1974; "Sanat ve Sanatçı" 20.07.1974; "Ödüllü Fotoğraf Yarışması" 30.7.1974; "Kıbrıs Destanları" 28.10.1974; "Güney'deki Kardeşlerimiz" 2.11.1974. "Şiirlerimizde Öğretmenler" 11.11.1974; "Nasrattınoğlu'nun Afyonkarahisar Tutkusu" 24. 11.1974; "Oğuz Kusetoğlu ve Şiirleri" 12 Aralık 1974; "Ozanlar ve Yurt Sevgisi" 18 Aralık 1974; "Şarkılarda Şiirlerde Gurbet ve Sıla" 28.12.1974. "(Özker Yaşın'ın) Acı ve Mutluluk Şiirleri", 30.12.1974. *Hür Anadolu* gazetesindeki yazıları: "Kıbrıs Türk Folkloru: Görücülük" 26.11. 1974; "İki Halk Ozanını Kıbrıs Anıları ve Değişleri (Aşık Dursun Cevlâni ve Ali İzzet Özkan" 31.12.1974; "Kıbrıs Türk Folkloru: Düşünleri" 3 Aralık 1974.

“Kayseri’de çıkan *Anadolu Gazetesi* : “(Nejat) Evliyagil’in Altinkum Vapuru”; 16 Temmuz. Ankara’da çıkan *Başkent gazetesi*: “Sanat ve Sanatçı” 28 Mayıs; “Âşık Sefil Gülhâni'nin Kıbrıs Tutkusu” 4 Haziran; “Güner Ceylan Üstüne” 11 Haziran; “(Necdet) Buluz’un Öykülüğü Üstüne” 23 Temmuz; “Türk Şiirinde Ölüm Konusu” 6 Ağustos; “İtr Gürdemirel Üstüne” 9 Kasım; “Öğretmen Üstüne” 19 Kasım; Düzce’de çıkan *Ferhan gazetesi*: “Tanıdığım (Zehra) Pınarses ” 15 Şubat. *Güvercin dergisi*: “Nedim Orta ve Şiirleri” Ağustos sayı: 111-89, s. 16. *Hergün gazetesi*: “28 Mehmet Çelebi de Kıbrıs'ta Yatar” 1 Mart; “Behçet Kemal Çağlar ve Kıbrıs” 17 Nisan. *Memleket Gazetesi*: “Behçet Kemal Çağlar ve Kıbrıs” 25 Haziran; “Sarhoş Dünya (Ahmet Canbaba'nın şiirleri)” 31 Temmuz; “Halkçı Ozan Öğretmenler” 16 Temmuz; “Halide Nusret Zorlutuna ve Kıbrıs” 17 Eylül -15 Kasım; “Halk Ozanları ve Kıbrıs” 1 Ekim; *Tasvir gazetesi*: “Arif Nihat Asya ve Yavru Vatan” 15 Ocak; “Nedim Orta ve Şiirleri” 25 Şubat; “Sanatçı Dostlarımla Mektupları (Kıbrıs Barış Harekâtı münasebetiyle)” 26 Şubat; “Sanatta Kendini Aşmak” 27 Şubat; “Bir Akşam Yolcusuna (Uşaklı Necati Eldem)” 2 Mart; “Türk Şiirinde Anne Sevgisi” 3 Mart; “Türk Şiirinde Vatanlaşan Toprak” 4 Mart; “Saliha Anıl ve Gün Batmadan” 11 Mart; “Kutlu Adalı” 14 Mart; “Evrensel Değişiklikler” 18 Mart; “Eski Türkülerimiz” 20 Mart; “Maniler” 24 Mart; “Nasrattınoğlu ve Yeni Yapıtı” (İrfan Ünver’in Afyonkarahisar’da Evlenme Törenleri” 1 Nisan; “Sanat Dergisine Gereksinme” 14 Nisan; “Türk Şiirinde Anadolu” 15 Nisan; “Osman Atilla ve Gözlerimin Söylettiği” 16 Nisan; “Hikmet Arif Mopolar” 30 Nisan; “Unutulmayan Şiirler” 1 Mayıs; “Fuat Veziroğlu ve Şiirleri” 1 Mayıs; Fuat Veziroğlu ve Şiirleri” 14 Mayıs; “Ahmet Öztürk ve Şiirleri” 15 Mayıs; “Ozanlar ve Unutulmayan Şiirler” (Tasvir Gazetesi eki sayı: 106) 1 Haziran; “Anavatandaki Ozanlar ve Kıbrıs” 15 Temmuz; “Necdet Evliyagil’in Altın Kum Vapuru” 1 Ağustos; “Bayrak Sevgisi Üstüne (Arif Nihat Asya)” 5 Ağustos; “Ozanlar ve Ölüm Teması - II” 1 Eylül; “ Müziği ve Ötesi” 5 Kasım; “(İsa) Kayacan'ın Sanatçı Kişiliği ve Yapıtlar Üzerine” 1 Aralık. Kayseri’de çıkan *Yeni Sabah gazetesi*: “(Özker) Yaşın'ın Aşk Şiirleri (1, 2)” 25, 29 Ağustos; “(Güzide)Toranoğlu'nun ve Mutluluk Çiçek Açarı” 2 Eylül; “Kerim Özbekler'in Şiirleri” 25 Ağustos. *Yeni Tanin gazetesi*: “Sevgi Balın ve Gecemin Güneşi ” 20 Temmuz; “Halide Nusret Zorlutuna ve Kıbrıs” 27 Temmuz; “Ozan Osman Türkay Üstüne” 10 Ağustos; “Eğitimde Genç Ozanların Şiirleri” 17 Ağustos; “Türk Şiirinde Anne Sevgisi ” 30 Ağustos; “Anavatan'daki Ozanlar ve Kıbrıs” 31 Ağustos; “(Özker) Yaşın'ın Toplumcu Yanı” 21 Eylül; “Ozanlarımızda Atatürk Sevgisi” 28 Eylül; “(Ali Zühtü) Özgen'in Şiirleri Üstüne” 19 Ekim.

Veziroğlu'nun 1976 ve 77 yıllarında da yoğun bir kalem faaliyeti içerisinde olduğunu tespit ediyoruz. Bu yoğunluk 1980'den itibaren bu yoğunluk azalmaya başlamıştır. Yazarın 1977'den itibaren düşünce dünyasında bir değişimi de tespit etmekteyiz. Bu tarihe kadar Ülkücü çizgide dergi ve gazetelerde yazılar yazan Veziroğlu, bundan sonraki yazılarında devrimci nitelikli yazılar da sıklık kazanır.

Türk Milliyetçilerinin en çok okuduğu *Hergün* gazetesinde Kıbrıs'la ilgili yazılar yazmıştır. 1976'da Gündem gazetesinde "Kıbrıs'tan Mektup" sütünü altında sürekli yazılar yazmıştır. Basın İş adına imtiyaz sahibi İsmail Özkan olan ve 1964'de çıkan Gündem gazetesi o günün en önemli gazetelerinden biridir. Yazarın 1976 – 1977 yıllarında edebiyat, sanat ve folklorla ilgili yazılarını tasnif ettiğimizde bu durumun göze çarpar nitelikte olduğu görülecektir:

1976'da yazdıkları:

Başkent Gazetesi: "Türk Şiirinde İstanbul" 3 Mart; "Nasrattınoğlu'nun Afyonkarahisar için artan yüreği" 17 Mart; "(Balın) Arısan'ın Şiirleri Üzerine" 19 Mayıs; "Turan Şiirleri Üstüne" 9 Haziran. **Ferman gazetesi** (Düzce): "Özararat'ın Kıbrıs Şiirleri"; 14 Haziran. **Eleştiri gazetesi:** "Beş Ozan Üstüne" 22 Mart. **Gerçek gazetesi:** "İmece'nin Zaman Ağacı Üstüne" 11 Eylül; "Ayten Uyanın Toplumcu Şiirleri" 19 Eylül; "Yunus Yaşar'ın Şiirleri" 25 Ekim; "Necibe Öncü'nün Şiirleri" (*Edebiyat ve Sanat Eki*) 21 Kasım; "**Kağnı Dergisi**" (*Edebiyat Sanat Eki*) 13 Aralık; "Anadolu'dan Sesler" 16 Aralık; "Durucan'ın Şiirleri" (*Edebiyat ve Sanat eki*) 20 Aralık. **Gündem gazetesi:** "Bir Feminist Ozan" 29 Temmuz; "Gündem Gazetesi ve Nasrattınoğlu" 14 Eylül. **Memleket gazetesi:** "Sende Katılmalısın Yaşamı Savunmaya" (Kemal Özer'in şiirleri hk.) 10 Temmuz; "İlkay'ın (Adalı) Sekize Üç Kala'sı" 26 Temmuz. **Savaş gazetesi:** "İlter Veziroğlu ve Devrimci Şiirleri" 4 Haziran; "Anadolu'dan Sesler" 11 Haziran; "Fildişi Kulenin Ozanları" 19 Ekim. **Tasvir gazetesi:** "Güner Ceylan'ın Şiirleri" 15 Şubat; "Osman Türkay'ın Şiirleri" 1 Mart; "Sevgi Balın ve Gecenin Güneşi" 15 Mart; "Âşık Sefil Gülhani'nin Kıbrıs Tutkusu" 1 Mayıs; "Sorunlar ve Genç Ozanlar" 30 Haziran; "3. Silifke Müzik ve Folklor Festivalinden İzlenimler" 11 Haziran; "Folklor Semineri" 14 Haziran; "Cavit Erdem Anlatıyor (İngiltere'deki Festivaller ve Silifke Folklor Derneği Başkanı)" 15 Haziran; "Turistleri Cezbeden Bir Kent Magosa" 7 Temmuz; "Kerim Özbekler Üzerine"; 15 Temmuz; "Melih Özer Üstüne" 15 Eylül; "(Göktürk M.) Uytun'un Bir Yağmur Sonrası (şiir kitabı üzerine) 1 Kasım; "Necibe Öncü'nün Şiirleri Üstüne" 1 Aralık. **Yenice gazetesi:** "Kıbrıs'tan Selam" 30 Kasım. **Yenice Devrim gazetesi:** "Bu Düzen Böyle Devam Ettikçe" 25 Aralık.

Yenişehir gazetesi: “Ankara'dan İzlenimler - Ankara'nın Dost Gazetecileri Köşe Yazısı” 12 Ekim.

1977'de yazdıkları:

Başkent gazetesi: “Kadın Ozanların Üstüne” 15, 23 Mart; “Kadın ve Aşk Üstüne” 20 Nisan; “Aruz Gülnur ve Şiirleri”; 4 Mayıs; “Kıbrıs Türk Manileri” 10 Mayıs; “Getirip Diktiler Yurdun Bağına Durdukça Mayalanan Sömürü Üslerini” 6 Haziran; “İ. Ünver Nasrattınoğlu İle Söyleşi” 8 Haziran; “Kadın Sorunları Konusunda Ozan Necibe Öncü ile Söyleşi” 13 Temmuz; “Anadolu'nun Sosyal Gelişmede Sanatçı Görevi” 3 Ağustos; **Gerçek gazetesi** (Kırklareli): “Oya'nın Şiirleri Üstüne” 1 Mart; “Oya'nın Savaş Çocukları” 22 Mart; “Anadolu'dan Sesler” 15 Mayıs; “Genç Ozanların Sesi” 14 Haziran. **Gündem gazetesi:** “4. Silifke Müzik ve Folklor Festivalinden İzlenimler” 8-9 Temmuz; “Ayhan İnal'ın Dostlarımı” 27 Eylül; “Ozan Yolanda'nın Şiirleri” 4 Ekim; “Özcan Seyhan'la 2. Silifke Türkmen Şenlikleri Üstüne Söyleşi” 14 Ekim. **Konya'nın Sesi gazetesi:** “Okullarda Edebiyat Öğretimi Üzerine” 21, 23 Mayıs; “Sevinci İkiye Böldüler”(Çetin Kasapoğlu) 26 Mayıs; “Türk Roman Sanatı Üzerine Düşünceler” 27 Temmuz; “Bir Şenliğin Ardından”; 28 Temmuz; ; “Girne'den Lacivert Akdeniz'e” (Osman Atilla'nın) 29 Temmuz; “Necibe Öncü ile Söyleşi”; 29 Temmuz; “Genç Ozanların Şiirleri” 6 Ağustos; “Gençlerimiz Edebiyat Sanat Zevki İle Doldurulmalı” 1 Ağustos; ; “Ulusal Sanat İnsan Özünün Bir Bütünüdür” 3 Ağustos; “Gerçekçi Sanat Üzerine” 5 Ağustos; “Sanat ve Edebiyatımızın Halkla İlişkileri” 8 Ağustos “İsmail Gençtürk'ün Şiirleri” 19 Ağustos; “Ökkeş Öner Samanlı'nın Şiirleri” 22 Ağustos; “Muammer Hacıoğlu'nun Şiirleri” 29 Ağustos; “Doğduğum Gün (Şiir)” 27 Eylül; “Yerli Sanata Eğilmelidir” (yazıda geçen bilgiden Çukurova Radyosunda Kemal öğretmenin hazırladığı Karacaoğlan Dadaloğlu saatinde Kıbrıs Halk Türküleri ve Oyunları konulu bir program yayınlanmıştır) 26 Eylül. **Memleket gazetesi:** “Özün Betikleri Arif Damar'ın Şiirleri” 15 Ocak; “Kıbrıs Türk Manileri”; 15 Ocak; “Bülent Ecevit'in Şiirleri”; 22 Ocak; “Halk Ozanı Kemal Bülbül”ün Kıbrıs Destanları” 15 Mart; “Yapıt Dergisi Üstüne” 26 Mart; “Halk Ozanlarının Görevi” 26 Nisan. **Polisin Sesi Gazetesi:** “Buluz'un Hikâyeler Yapıtı Üzerine” 1 Nisan. **Tasvir gazetesi:** “Umut Filizleri” (Emrullah Evli, Abdurrahman Günay ve Turan Gökmenoğlu'nun şiir kitabı) 1 Ocak; “Savrulan Yapraklar ve Ozan Mualla Anıl” 15 Ocak; “(Yaşar Faruk) İnal'ın Öğretmeni” 15 Şubat; “Saliha Anıl'la Söyleşi” 15 Nisan; “20 Mayıs Silifke'de Festivalde Buluşalım” 1 Mayıs; “Seninleyim Diyarbakır” 15 Mayıs; “(Necdet) Buluz'un Hikâyeler Yapıtı Üstüne” 15 Ekim; “Kerem Ali Hallaç'la Söyleşi” 15 Kasım; “Kıbrıs'ta Halk Müziği ve Oyunları” 15 Aralık. **Yenice gazetesi:**

“Bekleyişin Sonu Yok” 1 Ocak; “Ağrılı Ölüm” 15 Ocak; “Eşitlik Bir Edebiyattır Ağızlarında” 22 Ocak; “Bülent Ecevit’in Şiirleri” 5 Şubat; “İşçinin Alın Teri” 26 Şubat; “Mehmetçik Barış Türküsü” 5 Mart; “Yaptı Dergisi Üstüne” 6, 12 Mart; “(Uysal) Oya'nın Savaş Çocukları” 19 Mart; “Arif Damar'ın Şiirleri” 26 Mart; “Genç Sanatçılarla Söyleşi - İtir Gürdemirel” 19 Nisan; “Ayten Uyan” 2 Mayıs; “Aruz Gülnur ile Sanat Üstüne Söyleşi” 4 Mayıs; “Daha Gülmesin mi Ağlayanlar” 9 Mayıs; “Yarım Bıraktılar Sevincimizi” 10 Mayıs.

Veziroğlu, 1977'den itibaren yazılarının sıklığı azalır. Bunun sebebi, 1977'de uğramış olduğu mesleki haksızlık olabilir. Başöğretmenlik koşullarına haiz olan Veziroğlu'nun, kendisine söz verilmiş olmasına karşın, atananlar listesinde yer almayışı, onda büyük kırgınlıklar yarattığı yazılarından da anlaşılmaktadır. Özellikle 1977'de yazdığı yazıların sadece başlıklarına bakıldığında da bu anlaşılmaktadır. Bu dönemde Veziroğlu, eskisine nazaran çok yoğunlukta olmamakla birlikte Kıbrıs meselelerine dair yazılarına devam ederken yazdıklarının çoğunluğu sanat ve edebiyat tanıtımına yönelik yazılar ve şiiirdir. Başlangıçtaki Ülkücü mahfillere yakın düşünce yazıları özellikle bu tarihten itibaren Devrimci bir çizgiye yaklaşır. Her iki çizgi, yine öteden beri yazarın belirgin vasfı olarak karşımıza çıkan Atatürkçülük kimliğiyle daha da olgunlaşarak günümüze kadar gelmiştir.²¹

2. Şairliği ve şiirleri

İlter Veziroğlu'nun asıl vasfı gazeteci olmasına karşın, şairlik yönü de vardır. İlk şiir denemesini 1960'da *Gündem* gazetesinde yayımlandığını belirten Veziroğlu, o günden bugüne sayısı binleri bulan şiirler yazmıştır. Bugün her biri bir yerde olan şiirlerinin küçük bir kısmı kitaplaşmıştır. “Yine Sana Vurgun Olacaktık” ismini taşıyan kitap şairin Atatürk şiirlerini içermektedir. 1979'de yayınlanan kitabın önsözünü ünlü Türk şairi Cahit Külebi kaleme almıştır. Külebi'nin “*Atatürk konusunda yazılmış şiir betikleri arasında kendisine özgü bir yer*” kazanacaktır şeklinde takdim ettiği kitap, 48 sayfa hacminde olup Talim Terbiye Dairesince okullarda satılması uygun bulunmuştur.

²¹ Onun bu tarihten sonraki kalem mahsullerini tespit ettiğimiz kadarıyla şu şekilde tasnif edebiliriz: *Savaş* gazetesinde: “Kültür Savaşımında Tiyatro”, 26 Nisan 1978; Bener Hakkı Hakeri'nin Kıbrıs'ta Halkın Sesi basımından çıkarttığı “*H*” dergisinde şiirleri yer alır: “Düşsel (şiir)” cilt 2, sayı 12, 1978; “Sonunda (şiir)” sayı 14, yıl 2, 1978. *Kemalist Ülkü* dergisinde: 1980 Şiir “Yeni Yıl (şiir)”, sayı 136, s. 12. Şubat 1980; “Evensel Atatürk (şiir)”, sayı: 267, s. 5. Ocak 1991. *Ana* dergisinde: “İlk Tutkum (şiir)” sayı 54, s. 19. Ekim 1980; “Çiçekler Gibidir Çocuklar (şiir)”, Nisan, sayı: 108, s. 16,1985. *Pos-Tel* dergisinde: “Türk Kadını ve Ötesi”, sayı. 6-270, s. 30, Haziran 1981. Hasan Hastürer'in Lefkoşa'da çıkarttığı ve İlter Veziroğlu'nun Yazı İşleri Yönetmeni olarak bulunduğu *Öğretmenin Sesi* dergisinde: “Çocuklarda Okuma Zevki” 2 Aralık 1982. *Günün Kadını* dergisinde: Şiir “Sen (şiir)” sayı 164, s.31. Nisan1982. *Gülpınar* dergisinde: “Sanatçının Toplumun Sosyal Gelişimindeki Görevi”, sayı 94, s. 25, Şubat 1984.

Veziroğlu, bulduğu her fırsatta Atatürk'e olan sevgisini Őiirle dile getirmiŐtir. Onun Atatürk'le ilgili Şiirleri, Tũrkiye'nin birÇok dergisinde ve antolojisinde yerini almıştır. Veziroğlu'nun Atatürk'le ilgili en őkok Şiirlerinin őkıttđđı dergi, *Kemalist Őlkü* dergisidir. Bu dergi, İter Veziroğlu'nu kısa bir özgeŐmiŐiyle ve fotoğrafıyla okuyucusuna "Sizi Bir Őairle TanıŐtırıyoruz" Şeklinde tanıtması, onun bu alanda verdiği bir uğraşın haklı sonucu olmuştur.²²

ATATŪRK KIRGINDIR BİZE

Beni hepimiz

DinlemiŐ olsaydınız eğer

Nutuktaki sözlerime

Biraz kulak verseydiniz

İlkelerimi yaysaydınız - bıkmadan

Yurdun dört bir yanına

Ne geri kalacaktı ũlkeniz

Ne de ulusŐa böyle – korkunŐ

Kara günler yaŐayacaktınız

SuŐlusunuz hepimiz de

Benim ũlkülerimi

BenimsemiŐ olsaydınız eğer

Ne Marks 'ın – Lenin 'in

Ne de başka fikirlerin peŐine

DüŐmezdi birŐođunuz.

Sizler benim güvendiğim halkın

Cumhuriyeti ve devrimlerimi

Emanet ettiğim gençliğim

BađıŐlamam sizleri kolay kolay, inanın

²² *Kemalist Őlkü* derginin Aralık 1978 sayısının 30. sayfası Őaire ayrılmıŐtır. Burada "YaŐadıkŐa Devrimlerin" ve "İzinde GidildikŐe" başlıklı Şiirleri yer almıştır. Şairin, diğer sayılarda dikkat őkeken Şiirleri arasında Şu baŐlıkları sayabiliriz: "En Güzel Armağan Nutuktur Sizlere", Ağustos 1983, s. 19; "Atatürk Kırgındır Bize", Nisan 1982, s.16.

*Görmesem eğer
Tümünüzün de bana yöneldiğini
Yolumda gitmeğe başladığını
Kırgınım hepinize.*

Kıbrıs Türk'ü için Atatürk, bambaşka bir anlam taşır. Özgürlüğün bedelini, çok ağır ödeyen Kıbrıs Türk'ü, kendisine kurtarıcı önder olarak Atatürk'ü rehber edinmiştir. Kıbrıs'ta umutların tükendiği her an ümit kaynağı olmuştur; Atatürk. Nitekim Veziroğlu, bu umudu en güzel şekilde ifade edenlerdendir:

*Ellerinden öperim Mustafa Kemal
Yattığın yer nur olsun
Sen elbette bilirsin
Tutsak yaşamının acısını yıllarca
Öksüz çocuklara dönerdik
Ulusal bayramlar gelince
Türk bayrağının yoksunluğundan*

*Adını öğreterdik öğrencilere gizli
Sevgini işlerdik kalplerine
Gök gözlerini severdik en çok
Güneşi emmiş saçlarını
Sonra resmini öperdik saygıyla
Asamazdık sınıfın duvarına
Acıların en karası otururdu
Yüreğimize derinden*

*Gökler köprü olurdu aramızda,
Selam gönderirdik sana
Anavatana doğru uçan kuşlarla,
Sonra düşlerimizde görürdük seni
Sarılıp öperdik ellerinden...*

Yaşayacaksın Mustafa Kemal

*Bu milletin kalbinde
Şafakların sonsuzluğunca hep
Artık özgürüz senden aldığımız güçle
Başardık yenmeyi tutsaklığı
Şimdi sana rahmet diliyoruz
Kıbrıs'tan taa Ankara'ya²³*

İlter Veziroğlu'nun şiirlerinin çoğu Atatürk'e dairdir. Ona duyulan sevgi, özlem, saygı bu şiirlerinin ana eksenini oluşturur. Şair, aynı zamanda Atatürkçü kimliğiyle de ön plana çıkmaktadır. Onun "Atatürkçü Olmak" şiiri, bütün bir ömrünü Atatürk'ü içinde özümseyen birinin içsel tanımlaması olarak en samimi duygularla örülmüştür:

*Atatürkçü Olmak
Atatürkçü olmak,
Kolay bir iş değil aslında
Atatürk gibi sevmek gerek
Yurdunu milletini
Tüm çıkarların üstünde tutmak
İnançla sarılmak her işe
Bırakmamak başladığını yarım
Dağ gibi zorluklar karşısında bile
Direnmek, yılmadan...

Atatürkçü olmak kolay bir iş değil elbet.
Atatürk gibi inançlı bir yürek gerek,
Ulusun, yurdun aydınlığı yolunda
Çalışmak hiç bıkmadan – yorulmadan
Savaşmak Cumhuriyet karşıtlarına
Savaşmak bölücüler için
Ödiün vermeden hiç
Ve korkusuzca...*

²³ Bu şiir, Veziroğlu'nun "Yine Sana Vurgun Olacaktık" şiir kitabında yer alan kısmı ile (Veziroğlu 1979: 9) "Atatürk İçin Türkiye Dışında Yazılan Şiirler – Güldeste"de (Nastiroğlu 1994: 5) yayımlanan kısmı, şairin arzusu doğrultusunda birleştirilerek buraya alınmıştır. O.Y.

Veziroğlu'nun hayatında çocukların ayrı bir yeri vardır. Yıllarca öğretmenlik yapan şair, geleceğe dair umutlarını çocuklara bağlamıştır. Aynı zamanda onların saf temiz kalpleri, içindeki yaşama sevincinin ana kaynağıdır:

*Çocuklara
Pınar gibidir gülüşleriniz,
Güldükçe daha bir güzel aydınlık,
Doluyorsunuz gönüllere, gümrah.
Gözlerinizde sevilerin en güzeli,
Kucak kucak mutluluksunuz.*

*Büyürsünüz sınısıcak sevgilerle,
Kiminiz, her şeyden yoksun,
Renk renk tomurcuksunuz,
Geleceğin başaklarında bereket.
Sizlersiniz içimizdeki yaşamak nedeni,
Özgürlükler, esenlikler sizden. (Köklügiller 1992: 75)*

Veziroğlu'nun Türkiye'nin çeşitli il ve ilçelerinde çıkan gazete ve dergilerinde yayımlanmış birçok şiirine rastlamaktayız. Onun şiirleri, ulusal ve yerel gazetelerin köşesinde sıklıkla kendini gösterir. *Konya'nın Sesi*, Karabük'te çıkan *Gerçek* gazetesi, *Yenice* gazetesi bunlardan birkaçıdır. Buralarda yer alan şiirlerinin başlıca konusu aşk olurken, yalnızlık teması, bireysel şiirlerinin ana eksenini oluşturur:

*Uzat Ellerini
Yapayalnız dünyamda
Tutunacak tek dalım oldun
Umut oldun
Aşk oldun
Uzat artık sıcak ellerini
Tüm içtenliğimle
Bu yüreğim senin için
Nasıl çarptığını duy*

Hakkı Bener Hakeri'nin Kıbrıs'ta çıkarttığı "H" dergisindeki "Sonunda" başlıklı şiir, yalnızlık temininin şiirlerinde ustaca işlenmesi bakımından aşağıya alıyoruz:

Sana uzanan irak yollarda
Nice güz çiçekleri açacak
Boy atacak gecelerden gün ışığına
Özsu yürüyecek köklere değin
Bir yağmur sonrası örneği.
Gözlerimizde gülecek evren
Büyüyecek sevgimiz dal dal
Gün bitimi başlayan karanlıklar
*Sesinle ağaracak sonunda.*²⁴

Sonuç

İlter Veziroğlu, Atatürkçü kimliği ile ön plana çıkan, ulusal ve uluslararası basın kartına sahip bir Kıbrıslı Türk gazetecidir. 1959 yılında çıktığı basın yolculuğunda, Kıbrıs ve Türkiye basınında çeşitli gazete ve dergilerde köşe yazarlığı yapmıştır. Köşe yazılarını “Kıbrıs Mektupları” sütun başlığı altında yazan yazar, bu sütun altında Kıbrıs Türk halkının meselelerini dünyaya duyurmak çabası içerisinde yazarken yine bu sütunda sanat, edebiyat, folklor gibi alanlarda tanıtım yazıları yazmıştır. Şairlik yönü de ağır basan yazar, birçok dergi ve gazetede şiirler yazmıştır. Şiirlerinin ana konusu Atatürk’tür. Zaman zaman bireysel aşk konularına da temas eden yazar, çoğunlukla yalnızlık temasını işler.

1961’den bugüne Kıbrıs’ta yayınlanan *Halkın Sesi*, *Bozkurt*, *Devrim*, *Nacak*, *Savaş* ve *Hürriyet Kıbrıs* isimli gazetelerde köşe yazarlığı; Türkiye’de ise *Son Havadis*, *Yeni Gün*, *Tasvir* ve *Hâkimiyet* gazetelerinin Kıbrıs muhabirliğini yaptı. Türkiye’de başta *Varlık Ajans Türk*, *Kemalist Ülkü*, *Eflatun*, *Çaba*, *Size*, *Çiftlik*, *Karınca*, *Pos-Tel*, *Günün Kadını* ve *Folklor Araştırmaları* dergilerinde, Kıbrıs’ta ise *Beşparmak*, *Uyarı*, *Şölen*, *H* gibi birçok dergide ve antolojilerde şiirleri ve sanatsal yazıları yayımlandı. Veziroğlu, ayrıca yıllarca Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikasının yönetiminde bulundu. Mehmetçik Türk Çiftçiler ve Spor Birliğinin de başkanlığını yaptı. Türkiye’de ise çeşitli seminerlerde Kıbrıs Türk Kültürü ve halk folkloru konularında bildiriler sundu. Uluslararası basın kartına sahip olan Veziroğlu İnternet Gazeteciliği yapmaktadır.

²⁴ Veziroğlu, İlter; “Sonunda”, *H* dergisi, 1978, sayı 14, yıl 2 s. 1.

Kaynaklar

- Köklügiller, Ahmet. (1992). “*Belirli Günler ve Haftalar*”, Kaya Yayınları: İstanbul, s.75.
- Nastıroğlu, İrfan Ünver. (1994). “*Atatürk İçin Türkiye Dışında Yazılan Şiirler – Güldeste*”, T.C. Kültür Bakanlığı Atatürk Dizisi Yayınları: Ankara.
- Veziroğlu İlder. (1979). “*Yine Sana Vurgun Olacaktık*”, Lefkoşa.
- Yıldız, Osman. (2019). “İlder Veziroğlu”, “*Kıbrıs Türk Edebiyatı Tarihi (1571 – 2017)*”, II. Cilt Şiir I, Kıbrıs Türk Edebiyatı Araştırma ve Tanıtma Projesi Yayını: Ankara.

An Important Journalist And Poet Of Cyprus: İlter Veziroğlu*

Doç.Dr.Osman Yıldız**

Abstract

İlter Veziroğlu is one of the prominent writers of Cyprus. He took to the arts in his early youth and became popular with his Kemalist identity . Throughout his life which is approaching 80, he has always been a devoted follower of Atatürk and his principles. Another feature of Veziroğlu is his journalist identity. In hundreds of newspapers and magazines, he wrote articles and news items reflecting to the world the just cause of Turkish Cypriots. Another successful characteristic of İlter Veziroğlu is seen in his poems. He composed and published hundreds of poems, the main topics of which are the endless love and respect for Atatürk and his loneliness. Veziroğlu is continuing his literary life and activities in his peaceful home, through his valuable contributions in facebook. As a perfect social media user, he has published thousands of photos and poems which constitute an important archive of the Turkish Cypriot Culture.

Key words: Cyprus press, Turkish Cyprus, Cypriot journalists, Cypriot poet, Atatürkçü

* Research Article

** Kıbrıs İlim Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü, el-mek: osmanyildiz36@hotmail.com

Прекрасный журналист и поэт Кипра: Илтер Везироглу*

Doç.Dr.Osman Yıldız**

Резюме

Один из самых известных литературных деятелей Кипра - Илтер Везироглу. Везироглу, который начинал писателем еще в детстве, выделяется своей кемалистской идентичностью. Каждую минуту жизни, приближающейся к 80 годам, переплетается с Ататюрком. Еще одна особенность автора - он журналист. Он хотел провозгласить миру правое дело киприотов-турок с бесконечной энергией, своими статьями в сотнях газет и журналов, своими специальными страницами и новостями. Другой аспект автора - его поэзия. Основная тема сотен написанных им стихов - любовь и одиночество Ататюрка. Все эти качества он поддерживает в своей комнате через Facebook. Как очень хороший пользователь социальных сетей, он публикует тысячи фотографий и стихов. Эти фотографии и стихи представляют собой важный архив кипрско-турецкой культуры в социальных сетях.

Ключевые слова: турки-киприоты, кипрская пресса, кипрские журналисты, кипрский поэт, кемалист.

* Research Article

** Kıbrıs İlim Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü, el-mek: osmanyildiz36@hotmail.com